

นวัตกรรม

"การพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้เฉพาะสังคมศึกษา โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตามหลักสูตรสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา "

โรงเรียนบ้านโนนขวานนาญ จังหวัดอุบลราชธานี

๑. ชื่อนวัตกรรมการเรียนรู้

"การพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้เฉพาะสังคมศึกษา โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ตามหลักสูตรสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา โรงเรียนบ้านโนนขวานนาญ"

๒. ผู้จัดทำนวัตกรรม

นางสาวชนิสรา มายूर ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนบ้านโนนขวานนาญ ตำบลเตย อำเภอม่วงสามสิบ
จังหวัดอุบลราชธานี Email : nonkhow.ny@gmail.com

๓. ระยะเวลาดำเนินการ

ปีการศึกษา ๒๕๖๗

๔. ที่มาและความสำคัญ

ในปัจจุบันภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากการสั่งสมของคนในชุมชนกำลังเผชิญกับปัญหาการถูกละเลยและหลงลืมจากคนรุ่นใหม่ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีที่รวดเร็ว ส่งผลให้เด็กและเยาวชนขาดความเข้าใจและเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม และเศรษฐกิจท้องถิ่น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงพัฒนานวัตกรรมภายใต้หัวข้อ "การพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้เฉพาะสังคมศึกษา โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ตามหลักสูตรสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา โรงเรียนบ้านโนนขวานนาญ" ถูกออกแบบขึ้นโดยใช้ กระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning: PBL) ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เผชิญกับปัญหาจริง คิดวิเคราะห์ และลงมือแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถ เข้าใจและเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นและบทบาทของตนเอง ในการอนุรักษ์และพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการสื่อสาร ผ่านการเรียนรู้แบบ Active Learning เชื่อมโยงการเรียนรู้เข้ากับชีวิตจริง โดยให้นักเรียนสำรวจและสร้างโครงการที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

มุ่งเน้นพัฒนาให้ผู้เรียนมีสมรรถนะตามกรอบแนวคิดของหลักสูตรฐานสมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะด้านการจัดการตนเอง (Self-Management Competency) ซึ่งผู้เรียนเรียนรู้ที่จะรับผิดชอบในการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความตระหนักในคุณค่าของภูมิปัญญา และมีแรงจูงใจในการอนุรักษ์และพัฒนา , สมรรถนะด้านการคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking Competency) ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการวิเคราะห์ปัญหา และคิดหาแนวทางแก้ไขที่เป็นรูปธรรม ใช้กระบวนการ PBL ในการสืบค้นและออกแบบโครงการเพื่ออนุรักษ์หรือพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น , สมรรถนะด้านการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี (Communication and Technology Competency) ผู้เรียนสามารถสื่อสารและนำเสนอแนวคิดของตนเองเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ใช้เทคโนโลยีในการสร้างสื่อ เช่น วิดีโอ บล็อก หรือสื่อโซเชียลเพื่อเผยแพร่ความรู้ , สมรรถนะด้านการทำงานร่วมกัน (Collaboration Competency) ผู้เรียนทำงานเป็นทีมในการสำรวจและนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ฝึกฝนทักษะการฟัง แสดงความคิดเห็น และแก้ปัญหาร่วมกัน และสมรรถนะด้านการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizenship Competency) ผู้เรียนเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น สามารถเสนอแนวทางเพื่อแก้ปัญหาสังคมเกี่ยวกับการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ รวมถึงเกิดสมรรถนะเฉพาะของรายวิชาสังคมศึกษา ประกอบด้วย สมรรถนะด้านการคิดเชิงสังคม (Social Thinking Competency) เนื่องจากต้องวิเคราะห์ปัญหาสังคมและวัฒนธรรม และเสนอแนวทางอนุรักษ์ ร่วมกันสังเคราะห์ความรู้และเชื่อมโยงสังคมกับบริบทปัจจุบัน นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตในปัจจุบัน พิจารณาผลกระทบทางสังคมของการเปลี่ยนแปลงภูมิปัญญา เข้าใจว่าการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ส่งผลต่อวัฒนธรรมอย่างไร , สมรรถนะด้านจิตสำนึกความเป็นพลเมือง (Civic Consciousness Competency) ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น เห็นความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมและหน้าที่ในการอนุรักษ์ มีจิตสำนึกต่อส่วนรวมและการพัฒนาชุมชน จัดทำโครงการ ร่วมมือกับชุมชนและปราชญ์ท้องถิ่น เข้าใจบทบาทของพลเมืองในการรักษามรดกทางวัฒนธรรม เรียนรู้ที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการ สืบทอดและปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัย , สมรรถนะด้านภูมิศาสตร์และวัฒนธรรม (Geographical & Cultural Competency) มีความเข้าใจความเชื่อมโยงระหว่างภูมิปัญญาท้องถิ่นกับสิ่งแวดล้อม เรียนรู้การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและปัจจัยที่มีผลกระทบ เช่น การปรับตัวของภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เข้ากับยุคดิจิทัล และเห็นความแตกต่างทางวัฒนธรรมและเคารพความหลากหลาย เปรียบเทียบ ภูมิปัญญาของแต่ละภูมิภาค และเรียนรู้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และสมรรถนะด้านเศรษฐศาสตร์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Economic & Sustainable Development Competency) เข้าใจบทบาทของภูมิปัญญาท้องถิ่นในเศรษฐกิจชุมชน วิเคราะห์ความเป็นไปได้ของการพัฒนาและต่อยอดภูมิปัญญา ส่งเสริมแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยผู้เรียนเรียนรู้วิธี อนุรักษ์ภูมิปัญญาโดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม

ซึ่งนวัตกรรมนี้เป็นแนวทางที่ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง และพัฒนาทักษะที่สำคัญสำหรับโลกยุคใหม่ โดยไม่เพียงแต่ช่วยให้เด็กเข้าใจภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่ยังปลูกฝังแนวคิดในการเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบและพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงในอนาคต และนำเสนอแนวทางอนุรักษ์หรือพัฒนาภูมิ

ปัญหาท้องถิ่น ผ่านการทำโครงการ “นักสืบปัญหา รักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น” ซึ่งช่วยให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่เหมาะสมกับศตวรรษที่ ๒๑

๖. กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนบ้านโนนขวาวนาโยง ปีการศึกษา ๒๕๖๗ จำนวน ๗ คน

๗. เครื่องมือที่ใช้

๗.๑ แผนการสอน

๗.๒ แบบทดสอบสะท้อนความคิดเห็นของผู้เรียน

๗.๓ แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน

๘. กระบวนการพัฒนานวัตกรรม

ในการจัดทำนวัตกรรม การพัฒนาสมรรถนะการเรียนรู้เฉพาะสังคมศึกษา โดยรูปแบบการจัดการ เรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ได้ ดำเนินการตามรายละเอียดขั้นตอน ดังนี้

๑. ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๐) ของโรงเรียนบ้านโนนขวาวนาโยง

๒. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่จะนำมาใช้ในการสร้าง นวัตกรรมและการจัดการเรียนรู้

๓. จัดทำโครงสร้างรายวิชา ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ที่มีประยุกต์ใช้นวัตกรรม

๔. จัดให้มีกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้

๕. เมื่อจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เสร็จแล้วให้มีการประเมินผล เพื่อติดตามผลการใช้นวัตกรรมที่ ออกแบบไว้ แล้วจึงนำข้อเสนอแนะ ปัญหา ไปปรับปรุงแก้ไข เพื่อจัดกิจกรรมต่อไป

แผนผังการออกแบบกระบวนการเรียนรู้

๙. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

๑ แนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL)

แนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนเผชิญกับสถานการณ์ปัญหาจริง เพื่อกระตุ้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์ ค้นหาข้อมูล และพัฒนาแนวทางแก้ไขปัญหา โดยใช้ขั้นตอนหลักดังนี้ (Barrows, ๑๙๘๖):

๑. สร้างสถานการณ์ปัญหา (Problem Presentation) → นักเรียนเผชิญกับปัญหาภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ถูกลืมหรือกำลังสูญหาย

๒. วิเคราะห์และระบุปัญหา (Problem Identification) → นักเรียนสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นและระบุปัญหาที่พบ

๓. ค้นหาข้อมูลและแนวทางแก้ปัญหา (Investigation & Research) → นักเรียนสัมภาษณ์ผู้รู้ และหาข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางอนุรักษ์

๔. ออกแบบแนวทางแก้ไขและลงมือทำ (Solution Design & Implementation) → นักเรียนร่วมกันคิดและสร้างสรรค์วิธีพัฒนา

๕. นำเสนอและสะท้อนผลการเรียนรู้ (Presentation & Reflection) → นักเรียนสรุปบทเรียนและนำเสนอโครงการ

๒. แนวคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นหมายถึงองค์ความรู้ที่เกิดจากการสั่งสมของคนในชุมชนผ่านประสบการณ์และการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น โดยสามารถแบ่งออกเป็น ๖ ด้านหลัก ได้แก่ เกษตรกรรม หัตถกรรม การแพทย์ ศิลปวัฒนธรรม อาหาร และวิถีชีวิต แนวทางอนุรักษ์ที่สำคัญคือ การบันทึก ถ่ายทอด พัฒนา และประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับยุคสมัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, ๒๕๕๑):

แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญ ได้แก่ การบันทึก ถ่ายทอด พัฒนา และประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับยุคสมัย (ฉรรงค์ ปัญญาดี, ๒๕๖๐)

๓ ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง

๓.๓.๑ ทฤษฎีพหุปัญญา (Multiple Intelligences) - Howard Gardner

แนวคิดพหุปัญญาของ Gardner (๑๙๘๓) เน้นว่าผู้เรียนมีความฉลาดหลากหลายด้าน เช่น ความฉลาดทางภาษา ดนตรี ร่างกาย มิติสัมพันธ์ ตรรกศาสตร์ และมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ศักยภาพของตนเองในการเรียนรู้

๓.๓.๒ ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) - Piaget & Vygotsky

แนวคิดการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ของ Piaget (๑๙๕๒) และ Vygotsky (๑๙๗๘) เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์ตรงและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ของตนเอง ผ่านการลงมือปฏิบัติและการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิด

กรอบแนวคิดของนวัตกรรมนี้ใช้การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และสร้างแนวทางแก้ไขปัญหาจริงเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยอิงจากทฤษฎีพหุ

ปัญญาของ Gardner และทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองของ Piaget & Vygotsky แนวทางนี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาสมรรถนะที่สำคัญ พร้อมทั้งเชื่อมโยงการเรียนรู้กับบริบทของชุมชนและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑๐. กระบวนการการนำนวัตกรรมไปใช้

จากการศึกษาหลักสูตรของสถานศึกษา ครูผู้สอนได้วิเคราะห์มาตรฐานตัวชี้วัดและดำเนินการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับมาตรฐานตัวชี้วัดเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่สำคัญ โดยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ดังนี้

๑. สร้างสถานการณ์ปัญหา (Problem Presentation) → นักเรียนเผชิญกับปัญหาภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ถูกกลืนหรือกำลังสูญหาย

๒. วิเคราะห์และระบุปัญหา (Problem Identification) → นักเรียนสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นและระบุปัญหาที่พบ

๓. ค้นหาข้อมูลและแนวทางแก้ปัญหา (Investigation & Research) → นักเรียนสัมภาษณ์ผู้รู้ และหาข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางอนุรักษ์

๔. ออกแบบแนวทางแก้ไขและลงมือทำ (Solution Design & Implementation) → นักเรียนร่วมกันคิดและสร้างสรรค์วิธีพัฒนา

๕. นำเสนอและสะท้อนผลการเรียนรู้ (Presentation & Reflection) → นักเรียนสรุปทเรียนและนำเสนอโครงการ

๑๑. ผลที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมาย

นวัตกรรมนี้จะช่วยให้ผู้เรียน มีความรู้รอบด้านเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และมีทัศนคติที่ดีต่อภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเยาวชนให้เป็นผู้ที่ เข้าใจรากเหง้าของตนเองและสามารถปรับตัวให้เข้ากับโลกยุคใหม่ได้อย่างสมดุล

๑๑.๑ ความรู้

เข้าใจความหมายและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น – ตระหนักถึงบทบาทของภูมิปัญญาในการดำรงชีวิตและการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

รู้จักประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม หัตถกรรม อาหารสมุนไพร การแพทย์พื้นบ้าน ศิลปะ และประเพณี

เข้าใจความเชื่อมโยงระหว่างภูมิปัญญาท้องถิ่นกับวัฒนธรรมและเศรษฐกิจชุมชน รู้ว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นช่วยสร้างอาชีพและส่งเสริมการท่องเที่ยวได้

ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของภูมิปัญญาท้องถิ่นตามยุคสมัย เข้าใจว่านวัตกรรมและเทคโนโลยีสามารถช่วยต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นได้

๑๑.๒ ทักษะ

- ทักษะการคิดวิเคราะห์- นักเรียนวิเคราะห์ความแตกต่างของภูมิปัญญาท้องถิ่นแต่ละประเภท และประเมินคุณค่าของแต่ละรูปแบบ
- ทักษะการสืบค้นข้อมูล – นักเรียนได้ฝึกการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร อินเทอร์เน็ต และแหล่งเรียนรู้ในชุมชน
- ทักษะการสื่อสารและนำเสนอ – นักเรียนได้ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่าน การพูด การเขียน การทำสื่อ หรือการแสดงบทบาทสมมติ
- ทักษะการทำงานเป็นทีม – มีการทำงานร่วมกับเพื่อน ครู และชุมชนในกิจกรรม เช่น การสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้าน หรือการสร้างสรรค์โครงการ
- ทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ – นักเรียนได้เข้ากลุ่มเสนอแนวทางพัฒนาหรือต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เข้ากับบริบทปัจจุบัน

๑๑.๓ คุณลักษณะ

- มีความเป็นพลเมืองที่ตระหนักถึงคุณค่าของท้องถิ่น – เกิดเคารพและภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ
- มีความรับผิดชอบ – มีรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองในการทำกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้อง
- มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ – มีความคิดใหม่ ๆ ในการนำภูมิปัญญามาประยุกต์ใช้หรือต่อยอด
- มีวินัยและอดทน – ปฏิบัติตามกระบวนการเรียนรู้ด้วยความตั้งใจ ไม่ละทิ้งภาระหน้าที่

๑๑.๔ เจตคติ

- เห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น – มีทัศนคติที่ดีต่อมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน
- เปิดใจรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น – เคารพและให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของปราชญ์ชาวบ้านและเพื่อนร่วมงาน
- มีความอยากรู้อยากเห็น – กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้และศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นเพิ่มเติม
- มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน- สนุกกับการค้นคว้า ทดลอง และทำกิจกรรมมากกว่าการเรียนรู้แบบท่องจำ

๑๑.๕ สมรรถนะ

- การสื่อสาร (Communication) – สามารถนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างชัดเจนและน่าสนใจ
- การคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) – วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย และโอกาสในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับยุคสมัย

- การทำงานเป็นทีม (Collaboration) – ทำงานร่วมกับเพื่อนและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- การใช้เทคโนโลยี (Technology Literacy) ใช้เครื่องมือดิจิทัลในการค้นคว้าและนำเสนอข้อมูล
- การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง (Civic Literacy) – ตระหนักถึงบทบาทของตนเองในการอนุรักษ์

และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไป

สมรรถนะการคิดขั้นสูง ทำให้ผู้เรียน คิดอย่างเป็นระบบ วิเคราะห์ปัญหา และตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล

สมรรถนะการจัดการตนเอง ช่วยให้ผู้เรียน บริหารเวลาของตนเอง รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ และพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่อง

๑๒. บทเรียนที่ได้รับ

- นักเรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้นเมื่อได้ลงมือทำจริง และเห็นความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน
- บทบาทของครูเปลี่ยนไปเป็นผู้ชี้แนะ และต้องมีการวางแผนการสอนที่ยืดหยุ่น
- ชุมชนและผู้ปกครองเป็นทรัพยากรที่สำคัญต่อการเรียนรู้ และควรได้รับการมีส่วนร่วมมากขึ้น
- การพัฒนาหลักสูตรควรมุ่งเน้นการบูรณาการและการวัดผลที่เน้นกระบวนการมากกว่า

๑๓. เงื่อนไขความสำเร็จ

การจัดการเรียนรู้จะประสบความสำเร็จได้ จะต้องมีการออกแบบที่เหมาะสม เน้นการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม มีการสนับสนุนจากโรงเรียนและชุมชน และสามารถขยายผลต่อไปได้ หากทุกองค์ประกอบเหล่านี้ทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ นวัตกรรมนี้จะช่วยให้ผู้เรียน เข้าใจภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างลึกซึ้ง และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

๑๔. ภาพกิจกรรม

๑๕. ภาคผนวก

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 37

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ผ่องภูมิปัญญา

เวลาเรียน 3 ชั่วโมง

เรื่อง ภูมิปัญญา มาจากไหน

เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

สอนวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ....

ภาคเรียนที่ 1/2567

ครูผู้สอน นางสาวชนิสรา มาयर

1. สาระสำคัญ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ของคนในชุมชน ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น และมีบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิตของผู้คน การเรียนรู้เกี่ยวกับความหมายและความเป็นมาของภูมิปัญญาท้องถิ่นจะช่วยให้เด็กเรียนเข้าใจถึงคุณค่าและความสำคัญขององค์ความรู้นี้

2. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน : ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และ สังคมโลกอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัดระหว่างทาง : ส 2.1 ป 5/3 เห็นคุณค่าวัฒนธรรมไทยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต ในสังคมไทย

ตัวชี้วัดปลายทาง : ส 2.1 ป 5/4 มีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญา ท้องถิ่นของชุมชน

3. สาระการเรียนรู้

1. ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. ความเป็นมาของภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน

4. จุดประสงค์การเรียนรู้ (KPA+SC)

ความรู้ - อธิบายความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นได้

กระบวนการ - วิเคราะห์ความเป็นมาของภูมิปัญญาท้องถิ่นในบริบทของชุมชนตนเองได้

คุณลักษณะ - คุณค่าวัฒนธรรมไทยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต ในสังคมไทย

ทักษะและสมรรถนะ - มีทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม

5. สมรรถนะสำคัญ

สมรรถนะหลัก

1. สมรรถนะการจัดการตนเอง

- นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ และประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดำรงชีวิต
- มีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของชุมชนและตระหนักถึงบทบาทของตนเองในการอนุรักษ์ภูมิปัญญา

2. สมรรถนะการคิดขั้นสูง

- วิเคราะห์ความเป็นมาของภูมิปัญญาท้องถิ่น และประเมินความสำคัญต่อชุมชนและสังคม
- คิดเชิงวิพากษ์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของภูมิปัญญาท้องถิ่น และเสนอแนวทางอนุรักษ์หรือพัฒนาให้สอดคล้องกับยุคสมัย

3. สมรรถนะการสื่อสาร

- นำเสนอข้อมูลที่ศึกษามาอย่างชัดเจน ผ่านการพูด เขียน หรือสื่ออื่น ๆ ในการอภิปรายและการนำเสนองานกลุ่ม
- ใช้ภาษาสื่อสารอย่างเหมาะสมในการสัมภาษณ์ผู้รู้หรือคนในชุมชน

4. สมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม

- ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม แบ่งหน้าที่ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และร่วมมือกันแก้ไขปัญหา
- สร้างจิตสำนึกของการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อรักษาคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

5. สมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

- เข้าใจถึงบทบาทของภูมิปัญญาท้องถิ่นในสังคมไทย และเห็นความสำคัญของการสืบสานวัฒนธรรม
- ตระหนักถึงคุณค่าของความหลากหลายทางวัฒนธรรม และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม

2. สมรรถนะเฉพาะทางของวิชาสังคมศึกษา (Social Studies Competencies)

1. สมรรถนะการศึกษาประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

- เข้าใจความเป็นมาของภูมิปัญญาท้องถิ่นและบทบาทในประวัติศาสตร์ของชุมชน
- ตระหนักถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงและการอนุรักษ์วัฒนธรรมในสังคมปัจจุบัน

2. สมรรถนะการคิดเชิงระบบทางสังคม

- วิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นยังคงอยู่หรือเสี่ยงต่อการสูญหาย
- ศึกษาความสัมพันธ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

3. สมรรถนะการใช้ข้อมูลสารสนเทศทางสังคมศึกษา

- สืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เช่น บทความ หนังสือ และการสัมภาษณ์คนในชุมชน
- ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล และนำเสนอข้อค้นพบอย่างมีเหตุผล

4. สมรรถนะการตัดสินใจและแก้ปัญหาทางสังคม

- เสนอแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับบริบทปัจจุบัน
- มีทัศนคติที่เปิดกว้างต่อการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรมที่อาจนำมาใช้ในการรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น

6. คุณลักษณะที่พึงประสงค์

1. รักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
2. ความซื่อสัตย์สุจริต
3. ความมีวินัย
4. ความใฝ่เรียนรู้
5. มุ่งมั่นในการทำงาน
6. ความเป็นประชาธิปไตย
7. ความมีจิตสาธารณะ

7. อัตลักษณ์ชุมชนโนนขาวและนาโยง

7.1. ภูมิปัญญาท้องถิ่น

8. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

➤ ชั้นที่ 1: สถานการณ์ปัญหา (10 นาที)

- นักเรียนดูภาพตัวอย่างของภูมิปัญญาท้องถิ่น จากนั้นตอบคำถามคำถามกระตุ้นคิด เช่น
- นักเรียนเคยเห็นสิ่งของเหล่านี้หรือไม่ รู้ไหมว่าเขาเรียกสิ่งของเหล่านี้ว่าอะไร
- “ทำไมคนรุ่นก่อนถึงมีองค์ความรู้ที่สามารถแก้ปัญหาการดำรงชีวิตได้?”
- “นักเรียนเคยเห็นภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างอื่นหรือไม่?”

- ให้นักเรียนเข้ากลุ่ม(3-4 คน) และระดมสมองเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่น ๆ นอกเหนือจากตัวอย่าง

➤ ขั้นที่ 2: การสืบค้นข้อมูล (20 นาที)

- ให้นักเรียนค้นหาความหมายและความเป็นมาของภูมิปัญญาท้องถิ่นจากแหล่งข้อมูล เช่น
- บทความ หนังสือ หรือแหล่งข้อมูลออนไลน์
- บันทึกข้อมูลลงในใบงาน ออกแบบตกแต่ง
- ให้แต่ละกลุ่มเลือกตัวอย่างภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับชุมชนของตนเอง เพื่อออกสัมภาษณ์ใน

ชั่วโมงถัดไป

➤ ขั้นที่ 3: การวิเคราะห์และอภิปราย (15 นาที)

- แต่ละกลุ่มสรุปข้อมูลที่ได้นำเสนอความหมาย ความเป็นมา และความสำคัญของภูมิปัญญาที่เลือก
- ครูช่วยซักถาม กระตุ้นให้วิเคราะห์ เช่น
- “ภูมิปัญญานี้เกิดขึ้นมาได้อย่างไร?”
- “อะไรเป็นปัจจัยที่ทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นชนิดนี้ยังคงอยู่?”

➤ ขั้นที่ 4: การสรุปและสะท้อนคิด (15 นาที)

- ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปว่า
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นคืออะไร
- มีที่มาอย่างไร และมีความสำคัญต่อชุมชนอย่างไร
- ให้นักเรียนสะท้อนความคิดเห็น เช่น
- มอบหมายงานให้กลับไปสัมภาษณ์คนในชุมชนเกี่ยวกับภูมิปัญญาที่น่าสนใจที่กลุ่มของตนเลือกมา

9. ภาระงาน/ชิ้นงาน

ใบงานงานกลุ่มสรุปความหมาย ความเป็นมา และความสำคัญของภูมิปัญญาที่เลือก

10. สื่อและแหล่งเรียนรู้

- สื่อการเรียนรู้ เช่น บทความภูมิปัญญาท้องถิ่น วิดีโอภูมิปัญญาท้องถิ่น
- กระดาษแผ่นใหญ่สำหรับระดมสมอง

11.การวัดประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการ	เครื่องมือ
อธิบายความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่นได้	ความถูกต้องของการสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูล	- แบบประเมินพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมของนักเรียน - แบบประเมินชิ้นงานกลุ่ม -แบบประเมินการสะท้อนคิดของนักเรียน
วิเคราะห์ความเป็นมาของภูมิปัญญาท้องถิ่นในบริบทของชุมชนตนเองได้	ความถูกต้องของการสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูล	- แบบประเมินพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมของนักเรียน - แบบประเมินชิ้นงานกลุ่ม -แบบประเมินการสะท้อนคิดของนักเรียน
คุณค่าวัฒนธรรมไทยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต ในสังคมไทย	การสะท้อนคิดของนักเรียนเกี่ยวกับบทเรียน	- แบบประเมินพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมของนักเรียน - แบบประเมินชิ้นงานกลุ่ม -แบบประเมินการสะท้อนคิดของนักเรียน
มีทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม คิดวิเคราะห์ขั้นสูง และแก้ปัญหา	การมีส่วนร่วมในการระดมสมองและอภิปราย (สังเกตพฤติกรรม)	- แบบประเมินพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมของนักเรียน - แบบประเมินชิ้นงานกลุ่ม -แบบประเมินการสะท้อนคิดของนักเรียน

เกณฑ์การประเมิน

ระดับคะแนน	คำอธิบาย
4	ดีมาก (มีส่วนร่วมขยันขันแข็งและแสดงออกอย่างชัดเจน)
3	ดี (มีส่วนร่วมในกิจกรรมสม่ำเสมอแต่ไม่ค่อยแสดงความคิดเห็น)
2	พอใช้ (มีส่วนร่วมบ้างแต่ยังไม่ต่อเนื่อง)
1	ควรปรับปรุง (ไม่ค่อยมีส่วนร่วม)

12. บันทึกผู้บริหาร

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นายพิชัยพร สายแวว)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนนขวาวนาบุญ

13.บันทึกหลังสอน

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นางสาวชนิสรา มาบุตร)

ครูผู้สอน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 38

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ภูมิปัญญา	เวลาเรียน 3 ชั่วโมง
เรื่อง รากเหง้าโนนขวาว&นาบุง	เวลาเรียน 2 ชั่วโมง
สอนวันที่.....เดือน.....พ.ศ.	ภาคเรียนที่ 1/2567
ครูผู้สอน นางสาวชนิสรา มาบุง	

---

1. สาระสำคัญ

“รากเหง้าบ้านโนนขวาว & นาบุง” เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับ รากฐานของชุมชน ที่สะท้อนให้เห็น ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สั่งสมมายาวนาน ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิตของผู้คนในอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเน้นให้ผู้เรียนเห็นคุณค่า ของมรดกทางวัฒนธรรม และความจำเป็นในการ สืบสาน อนุรักษ์ และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้คงอยู่ต่อไป

2. มาตรฐาน/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน : ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และ สังคมโลกอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัดระหว่างทาง : ส 2.1 ป 5/3 เห็นคุณค่าวัฒนธรรมไทยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต ในสังคมไทย

ตัวชี้วัดปลายทาง : ส 2.1 ป 5/4 มีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญา ท้องถิ่นของชุมชน

3. สาระการเรียนรู้

3.1 เครื่องจักรสานบ้านโนนขวาวนาบุง

3.2 งานบายศรีจากความเชื่อสู่วิถีชีวิต

3.3 เกษตรแบบไฮโดรโปนิกส์

4. จุดประสงค์การเรียนรู้ (KPA+SC)

1. ผู้เรียนสามารถอธิบายความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นของบ้านโนนขวาวและบ้านนาบุงได้ (K)
2. ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ปัญหาการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และเสนอแนวทางในการอนุรักษ์ได้ (P+S)
3. ผู้เรียนสามารถทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์จากสถานการณ์ปัญหา (SC)
4. ตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเอง (A)

5. สมรรถนะสำคัญ

1. สมรรถนะการจัดการตนเอง

- นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ และประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดำรงชีวิต
- มีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของชุมชนและตระหนักถึงบทบาทของตนเองในการอนุรักษ์ภูมิปัญญา

2. สมรรถนะการคิดขั้นสูง

- วิเคราะห์ความเป็นมาของภูมิปัญญาท้องถิ่น และประเมินความสำคัญต่อชุมชนและสังคม
- คิดเชิงวิพากษ์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของภูมิปัญญาท้องถิ่น และเสนอแนวทางอนุรักษ์หรือพัฒนาให้สอดคล้องกับยุคสมัย

3. สมรรถนะการสื่อสาร

- นำเสนอข้อมูลที่ศึกษามาอย่างชัดเจน ผ่านการพูด เขียน หรือสื่ออื่น ๆ ในการอภิปรายและการนำเสนองานกลุ่ม
- ใช้ภาษาสื่อสารอย่างเหมาะสมในการสัมภาษณ์ผู้รู้หรือคนในชุมชน

4. สมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม

- ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม แบ่งหน้าที่ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และร่วมมือกันแก้ไขปัญหา
- สร้างจิตสำนึกของการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อรักษาคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

5. สมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

- เข้าใจถึงบทบาทของภูมิปัญญาท้องถิ่นในสังคมไทย และเห็นความสำคัญของการสืบสานวัฒนธรรม
- ตระหนักถึงคุณค่าของความหลากหลายทางวัฒนธรรม และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม

2. สมรรถนะเฉพาะทางของวิชาสังคมศึกษา (Social Studies Competencies)

1. สมรรถนะการศึกษาประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

- เข้าใจความเป็นมาของภูมิปัญญาท้องถิ่นและบทบาทในประวัติศาสตร์ของชุมชน
- ตระหนักถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงและการอนุรักษ์วัฒนธรรมในสังคมปัจจุบัน

2. สมรรถนะการคิดเชิงระบบทางสังคม

- วิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นยังคงอยู่หรือเสี่ยงต่อการสูญหาย

- ศึกษาความสัมพันธ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

3. สมรรถนะการใช้ข้อมูลสารสนเทศทางสังคมศึกษา

- สืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เช่น บทความ หนังสือ และการสัมภาษณ์คนในชุมชน
- ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล และนำเสนอข้อค้นพบอย่างมีเหตุผล

4. สมรรถนะการตัดสินใจและแก้ปัญหาทางสังคม

- เสนอแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับบริบทปัจจุบัน
- มีทัศนคติที่เปิดกว้างต่อการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรมที่อาจนำมาใช้ในการรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น

6. คุณลักษณะที่พึงประสงค์

1. รักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
2. ความซื่อสัตย์สุจริต
3. ความมีวินัย
4. ความใฝ่เรียนรู้
5. มุ่งมั่นในการทำงาน
6. ความเป็นประชาธิปไตย
7. ความมีจิตสาธารณะ

7. อัตลักษณ์ชุมชนโนนขาวและนายอง

- 7.1. ภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 7.2. ประเพณีและความเชื่อ

8. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

➤ ขั้นที่ 1: สถานการณ์ปัญหา (10 นาที)

- นักเรียนทบทวนความรู้เดิมจากชั่วโมงที่แล้ว จากนั้นตอบคำถามคำถามกระตุ้นคิด เช่น
- “ทำไมคนรุ่นก่อนถึงมีองค์ความรู้ที่สามารถแก้ปัญหาการดำรงชีวิตได้?”
- “ถ้าภูมิปัญญาท้องถิ่นหายไป จะเกิดอะไรขึ้นกับชุมชนของเรา?”

➤ ขั้นที่ 2: การสืบค้นข้อมูล (80 นาที)

• นักเรียนลงพื้นที่สอบถามผู้รู้หรือคนเฒ่าคนแก่ในชุมชนว่าในชุมชนมีภูมิปัญญาท้องถิ่นอะไรบ้างที่น่าสนใจ (เป็นปราชญ์ชุมชนที่คุณครูได้ติดต่อประสานงานเข้าไปแล้ว)

- ให้แต่ละกลุ่มเลือกตัวอย่างภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับชุมชนของตนเอง

- เชิญปราชญ์ชุมชนมาให้ความรู้ด้านการจัดทำภูมิปัญญาท้องถิ่นตามหัวข้อที่นักเรียนได้เลือกมา

➤ ขั้นที่ 3: การวิเคราะห์และอภิปราย (10 นาที)

- แต่ละกลุ่มสรุปข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ตามประเด็นคำถามดังต่อไปนี้
- “ภูมิปัญญานี้เกิดขึ้นมาได้อย่างไร?”
- “อะไรเป็นปัจจัยที่ทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นยังคงอยู่หรือเสี่ยงต่อการสูญหาย?”

➤ ขั้นที่ 4: การสรุปและสะท้อนคิด (20 นาที)

- ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปว่า
- ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสำคัญต่อชุมชนอย่างไร
- ให้นักเรียนสะท้อนความคิดเห็น เช่น
- “เราแต่ละคนสามารถช่วยอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างไร?”
- ลงมือระดมสมองทำอย่างไรจึงจะอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ และมอบหมายงานให้ไป

ทำโครงการ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคทันสมัย ในช่วง 1 ชั่วโมงถัดไป

9. ภาระงาน/ชิ้นงาน

ใบงานงานกลุ่มสรุปวิธีอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น

ชิ้นงานภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เรียนรู้จากปราชญ์ชุมชน

ใบงานสัมภาษณ์ปราชญ์ชุมชน

10. สื่อและแหล่งเรียนรู้

- สื่อการเรียนรู้ เช่น บทความ วิดีโอ หรืออินเทอร์เน็ต
- ปราชญ์ชุมชน

11. การวัดประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการ	เครื่องมือ
ผู้เรียนสามารถอธิบายความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นของบ้านโนนขาวและบ้านนาโยงได้	ความถูกต้องของการสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูล	การตอบคำถามจากใบงาน แบบประเมินกิจกรรมกลุ่ม
ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ปัญหาการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและเสนอแนวทางในการอนุรักษ์ได้	ความถูกต้องของการสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูล การสะท้อนคิดของนักเรียนเกี่ยวกับบทเรียนและการสังเกตพฤติกรรม	- แบบประเมินพฤติกรรมกรณี ส่วนร่วมของนักเรียน - แบบประเมินชิ้นงานกลุ่ม

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการ	เครื่องมือ
		-แบบประเมินการสะท้อนคิดของนักเรียน
ผู้เรียนสามารถทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม และพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์จากสถานการณ์ปัญหา	การสะท้อนคิดของนักเรียนเกี่ยวกับบทเรียน และการสังเกตพฤติกรรม	- แบบประเมินพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมของนักเรียน - แบบประเมินชิ้นงานกลุ่ม -แบบประเมินการสะท้อนคิดของนักเรียน
ตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเอง	การมีส่วนร่วมในการระดมสมองและอภิปราย (สังเกตพฤติกรรม)	- แบบประเมินพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมของนักเรียน - แบบประเมินชิ้นงานกลุ่ม -แบบประเมินการสะท้อนคิดของนักเรียน

เกณฑ์การประเมิน

ระดับคะแนน	คำอธิบาย
4	ดีมาก (มีส่วนร่วมขยันขันแข็งและแสดงออกอย่างชัดเจน)
3	ดี (มีส่วนร่วมในกิจกรรมสม่ำเสมอแต่ไม่ค่อยแสดงความคิดเห็น)
2	พอใช้ (มีส่วนร่วมบางแต่ยังไม่ต่อเนื่อง)
1	ควรปรับปรุง (ไม่ค่อยมีส่วนร่วม)

12. บันทึกผู้บริหาร

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(นายพิชัยพร สายแวว)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนนขวาวนาบุญ

13.บันทึกหลังสอน

ลงชื่อ.....

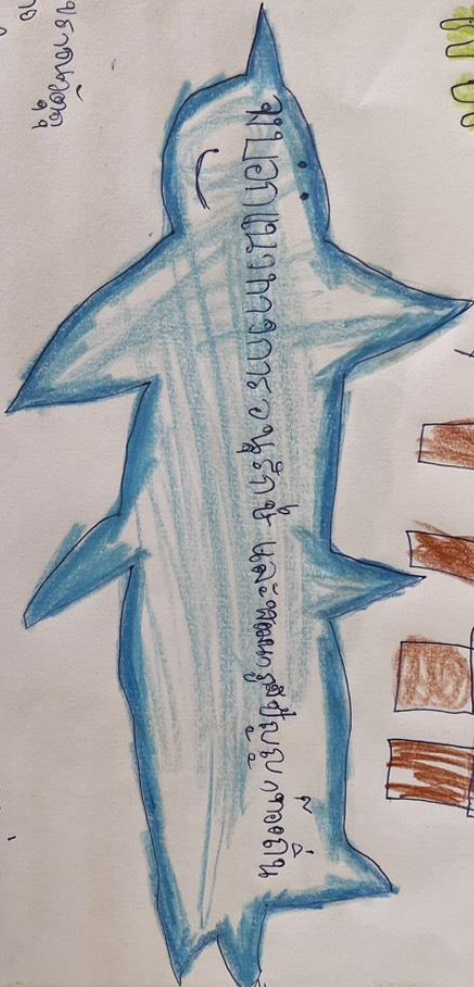
(นางสาวชนิสรา มายูร)

ครูผู้สอน

ตัวอย่างผลงานนักเรียน

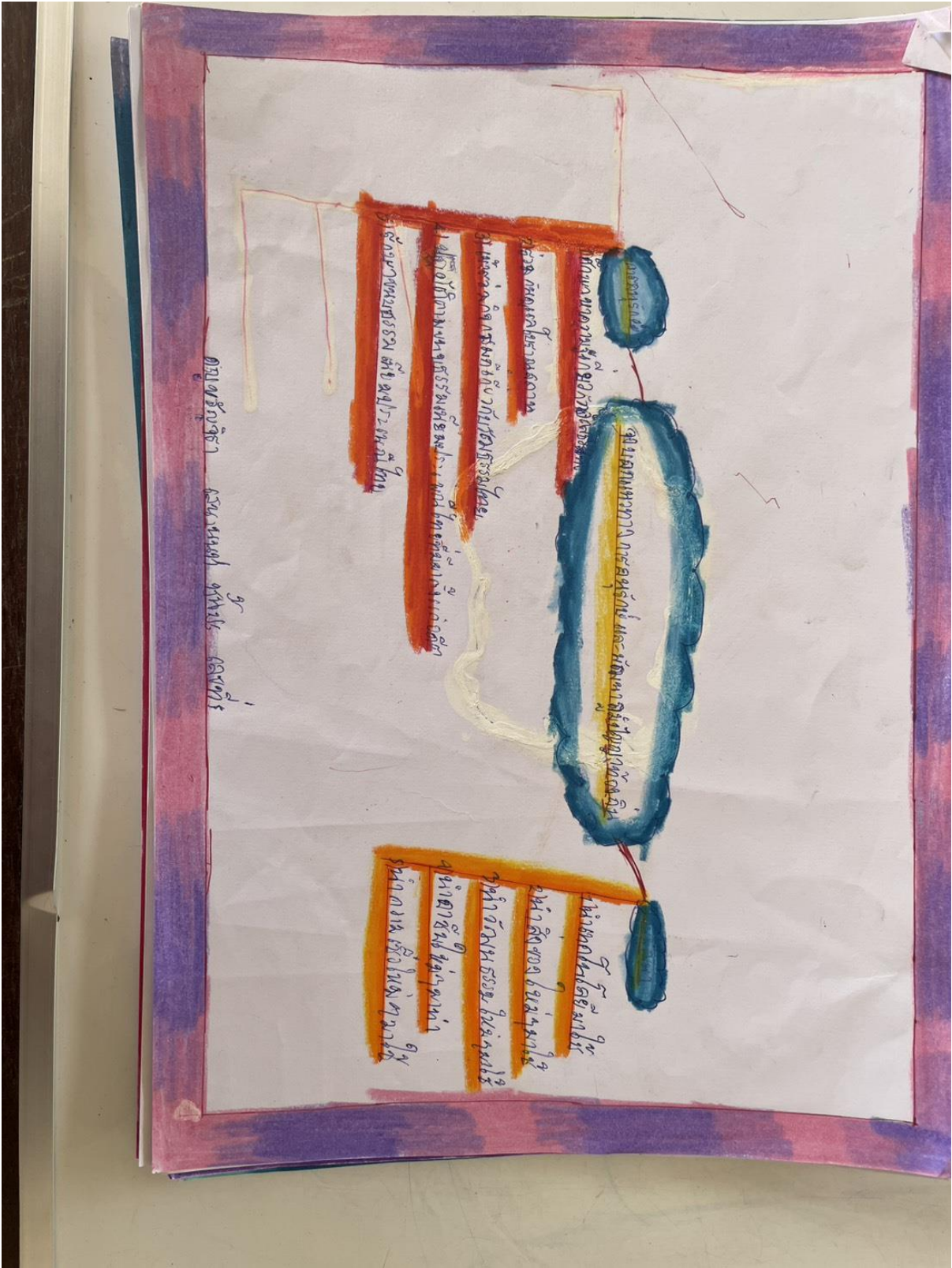
7 7 7

- 1 စာအုပ်က ချောချောလေးပဲ
- 2 စာအုပ်က ချောချောလေးပဲ
- 3 စာအုပ်က ချောချောလေးပဲ
- 4 စာအုပ်က ချောချောလေးပဲ
- 5 စာအုပ်က ချောချောလေးပဲ

- 1 စာအုပ်က ချောချောလေးပဲ
- 2 စာအုပ်က ချောချောလေးပဲ
- 3 စာအုပ်က ချောချောလေးပဲ
- 4 စာအုပ်က ချောချောလေးပဲ
- 5 စာအုပ်က ချောချောလေးပဲ

การสะท้อนสีของสีรุ้งที่ตกถึง

1. สีรุ้งเกิดจากแสงอาทิตย์ที่หักเห
2. สีรุ้งเกิดจากแสงอาทิตย์ที่หักเห
3. สีรุ้งเกิดจากแสงอาทิตย์ที่หักเห
4. สีรุ้งเกิดจากแสงอาทิตย์ที่หักเห
5. สีรุ้งเกิดจากแสงอาทิตย์ที่หักเห

จุดบอดที่เกิดจากสีรุ้งที่หักเห

จุดบอดที่เกิดจากสีรุ้งที่หักเห

การสะท้อนสีของสีรุ้งที่ตกถึง

1. การสะท้อนสีของสีรุ้งที่ตกถึง
2. การสะท้อนสีของสีรุ้งที่ตกถึง
3. การสะท้อนสีของสีรุ้งที่ตกถึง
4. การสะท้อนสีของสีรุ้งที่ตกถึง
5. การสะท้อนสีของสีรุ้งที่ตกถึง

จุดบอดที่เกิดจากสีรุ้งที่หักเห

๕. คนในชุมชนใช้ภูมิปัญญานี้ในชีวิตประจำวันอย่างไร?

ตอบ: สำเนาวิชาทำขนม ๖๐๗๖ ไม่เคยใช้ทำไว้

๖. ภูมิปัญญานี้มีประโยชน์อย่างไรต่อชุมชน?

ตอบ: ๖๐๗๖ ได้ใช้กับชุมชน

๗. มีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาไปจากอดีตหรือไม่? อย่างไร?

ตอบ: ดีเพราะ ตอนนี้ที่ไม่มีเตาอบ ก็จะทำขนมไม่ได้
มีเตาอบที่สามารถทำขนมได้

๘. มีวิธีการถ่ายทอดความรู้ให้กับคนรุ่นใหม่อย่างไร?

ตอบ: ทำตามขั้นตอนในคู่มือ

๙. อะไรคือความท้าทายหรืออุปสรรคในการรักษาภูมิปัญญานี้ไว้?

ตอบ: ทำอยู่คนเดียว มีคนดูแลไม่เยอะ

๑๐. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในปัจจุบันและอนาคต?

ตอบ: ทำไว้เพื่อใช้ในครัว

๕. คนในชุมชนใช้ภูมิปัญญานี้ในชีวิตประจำวันอย่างไร?

ตอบ: ทำเป็นยาชั้นเลิศหลังจากการทำยา

๖. ภูมิปัญญานี้มีประโยชน์อย่างไรต่อชุมชน?

ตอบ: ทำให้เกิดความร่วมมือกัน ทำให้สุขภาพดีทั้งชุมชน

๗. มีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาไปจากอดีตหรือไม่? อย่างไร?

ตอบ: จากเดิมมีหมอนำ เบลูชีไฟฟง ปลูกในหัว

๘. มีวิธีการถ่ายทอดความรู้ให้กับคนรุ่นใหม่อย่างไร?

ตอบ: อบรม ความรู้ เบลูชีไฟฟง

๙. อะไรคือความท้าทายหรืออุปสรรคในการรักษาภูมิปัญญานี้ไว้?

ตอบ: ฐานชุมชนลดลง ทำเกษตรกรรม

๑๐. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในปัจจุบันและอนาคต?

ตอบ: พยายามให้คนสมัย

การปลูกผัก

แบบสัมภาษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

โครงการสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นนี้จัดทำขึ้นเพื่อให้เยาวชนได้เรียนรู้เกี่ยวกับความดั้งเดิม
และแนวปฏิบัติที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน โดยใช้แบบสัมภาษณ์นี้ในการเก็บข้อมูลจากผู้รู้ในท้องถิ่น

ส่วนที่ ๑: ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุล: เชอ้า นฤภาส จันทะภาสอายุ: ๕๓ ปีอาชีพ: ค้าขายผักสดที่อยู่/ชุมชน: ๑๕ หมู่ ๕ ต. หนอง ต. มังสามสิบ จ. อุบลราชธานีความเชี่ยวชาญด้านภูมิปัญญา: ปลูกผัก

ส่วนที่ ๒: คำถามสัมภาษณ์

๑. กรุณาอธิบายเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ท่านมีความเชี่ยวชาญ

ตอบ: การปลูกผัก

๒. ภูมิปัญญานี้มีที่มาอย่างไร และสืบทอดกันมาอย่างไร?

ตอบ: นำมาจากบ้าน

๓. วัสดุหรืออุปกรณ์ที่ใช้มีอะไรบ้าง?

ตอบ: โฟม ฟลอร์ ฆ้องลิ้นฟ้า

๔. ขั้นตอนหรือวิธีการทำเป็นอย่างไร?

ตอบ: นำขี้มูลไก่ เลอะสกะหน้า หน้า A หน้า Bหน้า ร้อย ฆ้องลิ้นฟ้า

๕. คนในชุมชนใช้ภูมิปัญญาในชีวิตประจำวันอย่างไร?

ตอบ: ใช้ในงานต่าง ๆ งานขึ้นบ้านใหม่ งานสู่ขวัญจากพระ

๖. ภูมิปัญญานี้มีประโยชน์อย่างไรต่อชุมชน?

ตอบ: สืบอายุไข และ สวดมนต์ทำสังฆกรรมให้คนทั้งเมือง

๗. มีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาไปจากอดีตหรือไม่? อย่างไร?

ตอบ: เปลี่ยนเป็นงานอดิเรก เช่น ใช้ดอกไม้ไปคล้องขมิ้น ดอกกล้วยไม้

๘. มีวิธีการถ่ายทอดความรู้ให้กับคนรุ่นใหม่อย่างไร?

ตอบ: สืบอายุไขต่อไปหา

๙. อะไรคือความท้าทายหรืออุปสรรคในการรักษาภูมิปัญญานี้ไว้?

ตอบ: ~~คน~~ คนสมัยใหม่มองว่าแปลก

๑๐. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในปัจจุบันและอนาคต?

ตอบ: ภูมิใจที่ได้สืบทอด

ระดับคะแนน	คำอธิบาย
4	ดีมาก (มีส่วนร่วมเข้มข้นและแสดงออกอย่างชัดเจน)
3	ดี (มีส่วนร่วมในกิจกรรมสม่ำเสมอแต่ไม่ค่อยแสดงความคิดเห็น)
2	พอใช้ (มีส่วนร่วมบ้างแต่ยังไม่ต่อเนื่อง)
1	ควรปรับปรุง (ไม่ค่อยมีส่วนร่วม)

12. บันทึกผู้บริหาร

เป็นแผนกที่บริหารชั้นแรกที่ผู้ดูแลชั้น สามารถพัฒนา
ได้รวดเร็ว มีนวัตกรรมให้เสนอได้

ลงชื่อ..... พิชัยพร

(นายพิชัยพร สายแวง)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนนขวาวนาญ

13. บันทึกหลังสอน

นักเรียนสร้างประสบการณ์ตรงที่ใครในหัวเรียนใหม่ มีลมมือทำ ผู้เรียน
ศึกษารายละเอียด และสามารถวิเคราะห์จุดที่มีปัญหาที่คิดค้นแก้ไข
ในสิ่งที่ตัวเองสนใจในอนาคตได้

ลงชื่อ..... ชนิษฐา

(นางสาวชนิสรา มายูร)

ครูผู้สอน

เกณฑ์การประเมิน

ระดับคะแนน	คำอธิบาย
4	ดีมาก (มีส่วนร่วมขยันขันแข็งและแสดงออกอย่างชัดเจน)
3	ดี (มีส่วนร่วมในกิจกรรมสม่ำเสมอแต่ไม่ค่อยแสดงความคิดเห็น)
2	พอใช้ (มีส่วนร่วมบ้างแต่ยังไม่ต่อเนื่อง)
1	ควรปรับปรุง (ไม่ค่อยมีส่วนร่วม)

12. บันทึกผู้บริหาร

แผนการจัดการเรียนรู้ สื่อและกิจกรรมที่สอน มีคุณภาพดี มีเนื้อหา
 หนักพอเหมาะเหมาะสมกับผู้เรียน ผู้สอนมีความรู้ความสามารถสูง สามารถ
 ทักษะดี ทักษะดี และมีความรู้ในเนื้อหา เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่
 สามารถพัฒนาการเรียนรู้ ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

ลงชื่อ.....

(นายพิชัยพร สายแวว)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโนนขวาวนาบุญ

13. บันทึกหลังสอน

นักเรียนมีความสนใจ และสนใจในบทเรียน นี้ดี จากได้แสดงความดีใจใน
 หนึ่ง ได้ไปเล่นด้วยกัน และมีความสนุกสนานในกิจกรรมที่มีผู้สอน
 ออกมาเล่นในหนึ่ง มี สอนให้นักเรียนได้เล่น ๑๐ นาที และทำตามใบที่ส่ง.

ลงชื่อ.....

(นางสาวชนิสรา มายูร)

ครูผู้สอน